

WWW.ACTIEPROGRAMMA.NL

ACTIE PROGRAMMA

LOKAAL BESTUUR

17 / oktober 2011

Sociale netwerken benutten

REDACTIONEEL 02 / NETWERKEN MET COLLEGA'S: ONLINE EN OFFLINE 02 / BURGERS EISEN
TRANSPARANTIE VAN DE OVERHEID 04 / SOCIALE MEDIA EN BURGERPARTICIPATIE 06 /
GRIFFIER OVERBETUWE ONDERSTEUNT BONAIRE 07 / KORTE BERICHTEN & AGENDA 08 /

Redactioneel

Sociale netwerken benutten

Deze nieuwsbrief staat in het teken van sociale netwerken. Niet alleen besteden we aandacht aan de sociale media, maar ook aan diverse bijeenkomsten die het Actieprogramma Lokaal Bestuur en *In actie met burgers!* dit najaar organiseren. Ideale gelegenheden om te netwerken met collega's uit andere gemeenten en kennis en ervaringen met elkaar uit te wisselen! Een uitgebreid overzicht van onze activiteiten vindt u in de agenda op de achterkant van deze nieuwsbrief en op de website van het Actieprogramma.

In het interview met hoogleraar Valerie Frissen op pagina 4-5 leest u hoe de ontwikkelingen op het gebied van de sociale media de samenleving en het lokaal bestuur beïnvloeden. Het ontstaan van nieuwe sociale netwerken biedt lokale bestuurders zowel kansen als knelpunten. Hoe gaat u daarmee om? Dat sociale netwerken niet plaatsgebonden zijn, bewijst griffier Arthur van den Brink van de gemeente Overbetuwe. In opdracht van het Actieprogramma Bonaire, St. Eustatius en Saba ging hij in augustus op werkbezoek naar Bonaire, waar hij ondersteuning gaf bij de invulling van de griffiersfunctie. Lees meer in het artikel op pagina 6 en 7.

Wij wensen u veel leesplezier en hopen u dit najaar te ontmoeten op onze bijeenkomsten!

Namens het projectteam
Actieprogramma Lokaal Bestuur,
Roelie Lenten

Netwerken met

Bij de term 'sociale netwerken' wordt al snel gedacht aan sociale media, zoals Twitter, Facebook, Hyves en LinkedIn. Sociale netwerken zijn echter niets nieuws. Online en offline netwerken bestaan naast elkaar en kunnen elkaar versterken, juist ook in het lokaal bestuur!

Het is belangrijk om contacten te onderhouden en ervaringen uit te wisselen met collega's uit andere gemeenten. Internet biedt goede mogelijkheden om informatie, kennis, meningen en nieuws met elkaar te delen. Denk bijvoorbeeld aan het volgen van collega's op Twitter of deelname aan de discussies binnen het VNG-Raadsledennetwerk op LinkedIn.

Sociale media

In de workshop 'Sociale media' leert u meer over de mogelijkheden van de verschillende online netwerken en hoe gemeenten en hun bestuurders deze kunnen inzetten. Krijg inzicht in uw keuzemogelijkheden en hoe u burgers kunt betrekken via de sociale media. Deze workshop wordt gegeven op de volgende bijeenkomsten:

- **'Sociale media en burgerparticipatie'**
Bergen op Zoom | wo 28 september
- **Jaarcongres Vereniging van Griffiers**
Maastricht | vr 30 september
- **'College op vrijdag'**
Eindhoven | vr 7 oktober
- **'Raad op zaterdag'**
Arnhem | za 8 oktober
- **Raadsledenworkshop 'Sociale media'**
Harderwijk | do 3 november
- **Raadsledenbijeenkomst 'Slimme verbindingen'**
Albrandswaard | do 3 november
- **Jaarcongres Raadslid.Nu**
Arnhem | za 12 november

collega's: online en offline

Bijeenkomsten

Naast alle ontwikkelingen op het gebied van internet en sociale media blijven persoonlijke ontmoetingen van groot belang. Daarom organiseren het Actieprogramma Lokaal Bestuur en *In actie met burgers!* dit najaar verspreid door het land een aantal interessante bijeenkomsten en workshops voor gemeentebestuurders, waaronder wethouders en raadsleden. Zo kunt u uw collega's ontmoeten, ervaringen uitwisselen en uw kennis over diverse onderwerpen verder uitbreiden.

Een greep uit de verschillende workshops

Slim samenwerken: sturen vanuit de raad

Nu gemeenten steeds meer taken krijgen, wordt er steeds vaker samengewerkt. Welke vormen van gemeentelijke samenwerking zijn mogelijk? En hoe kunt u vanuit de gemeenteraad invloed uitoefenen op deze samenwerkingsverbanden? Ga tijdens deze workshop in gesprek over de manier waarop u uw rol en positie als raadslid bij samenwerkingsverbanden kunt versterken. Deze workshop wordt gegeven op de volgende raadsledenbijeenkomsten:

- **'Slimme verbindingen'**
Albrandswaard | do 3 november
- **'In de juiste rol en positie'**
Groningen | di 8 november
- **'Grip op beleid en bestuur'**
Soest | ma 21 november

Oog in oog met de burger

Soepel een gesprek aangaan met inwoners, het beste uit de insprekers halen en hoe om te gaan met veel-eisende burgers en emoties. Deze en vele andere onderwerpen komen aan bod tijdens de workshop 'Oog in oog met de burger'. Deze workshop wordt gegeven op de volgende bijeenkomsten:

- **'Slimme verbindingen'**
Albrandswaard | do 3 november
- **'In de juiste rol en positie'**
Groningen | di 8 november
- **Dag van de Wethouder 2011**
Deventer | wo 23 november

Foto: Peter Varkevisser

Burgers eisen transparantie van de overheid

De trends op het gebied van ICT en sociale media en de veranderende samenleving volgen elkaar snel op. Wat zijn de kansen en de knelpunten? Communicatiewetenschapper Valerie Frissen schetst een aantal ontwikkelingen en adviseert bestuurders de nieuwe werkelijkheid vooral te accepteren en gebruik te maken van de mogelijkheden.

Communicatiewetenschapper Valerie Frissen is *principal scientist* bij TNO. Daarnaast is ze als bijzonder hoogleraar ICT en Sociale Verandering verbonden aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Voor een beschouwing van de opkomst van Web 2.0 en de impact hiervan op de relatie tussen overheid en burgers, gaat Frissen terug in de tijd. “In 2007 hebben we vanuit TNO al onderzoek gedaan voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en in 2008 kwam het rapport ‘Naar een ‘User Generated State?’ uit. Maar nu begint het echt pas onderwerp van discussie te worden.” Frissen krijgt op dit moment veel aanvragen uit de hoek van de crisiscommunicatie *getriggerd* door de brand in Moerdijk: “Het besef dat bij crisissituaties de netwerken van de overheid achterblijven bij die van de burgers, is hard aangekomen”, aldus de communicatiewetenschapper die zelf alweer

op een ander spoor zit. “De nieuwste trend op het gebied van ICT en de sociale verandering is samen te vatten in ‘de opkomst van de datasamenleving’ waarbij internet de belangrijkste technologie is. Alles wat wij doen krijgt steeds vaker een datacomponent, waardoor we overal onze digitale sporen achterlaten. Er worden continu data over ons verzameld, opgeslagen, verspreid en geïnterpreteerd, bijvoorbeeld via pasjes met een RFID-chip, mobieltjes met GPS en niet in de laatste plaats door wat we zelf verspreiden via onder meer sociale media. Het verzamelen van data gebeurt nu nog vaak als een opzichzelfstaand proces, maar de onderlinge verbinding tussen data is

door het internet snel gelegd. Hierdoor worden we niet alleen steeds afhankelijker van dit systeem, maar gaan die data over ons ook steeds meer een eigen leven leiden. Het verzamelen van data creëert weer een vraag naar nieuwe data, waardoor we kunnen spreken van data-obesitas. Dat roept weer hele nieuwe vragen op. De keuzes die de overheid nu maakt, moeten gericht zijn op die ontwikkeling.”

Transparantie

Frissen vindt overheden nog niet allemaal even adequaat inspringen op de veranderingen: “Sommige hebben bij wijze van spreken Web 1.0 nog niet gerealiseerd en dat is zorgwekkend, want de samenleving zit al op een heel ander spoor. Technologie en samenleving zijn steeds meer met elkaar verweven. Je kunt tegenwoordig alles naar je hand zetten en dat doen mensen ook. Deze ontwikkeling biedt ook interessante mogelijkheden voor de overheid. Burgers worden steeds transparanter. Daar kan de overheid iets mee doen. Maar deze transparantie eisen de burgers ook van bestuurders. Als je ze dan niet ter wille bent, dan nemen ze het heft in eigen hand.” Frissen benadrukt dat niet zozeer de technologie de trend is, maar het feit dat mensen zich snel en eenvoudig kunnen organiseren: “Mensen kunnen snel iets publiek maken. Dat zorgt voor een zekere onbeheersbaarheid waarmee de overheid moet kunnen omgaan.”

De communicatiewetenschapper geeft bestuurders het advies om zich vooral niet te verzetten: “Accepteer dat we in de gedigitaliseerde werkelijkheid leven, wees er onderdeel van en bedenk: ‘Wat betekent dit voor mij?’. Een belangrijke ontwikkeling is bijvoorbeeld dat men processen niet meer kan regisseren en controleren. Bestuurders moeten opnieuw hun rol definiëren. Flexibiliteit en creativiteit zijn hierbij belangrijk.” Deze nieuwe werkelijkheid brengt ook nieuwe vaardigheden met zich mee. Frissen:

“Gebruikers van de sociale media moeten de dynamiek goed begrijpen. Mensen verwachten interactie en degenen die daar niet aan mee doen en alleen een boodschap verkondigen, worden al snel niet serieus genomen.”

Krachtige netwerken

“Eigenlijk is de digitalisering van de samenleving al geen trend meer te noemen, omdat iedereen in Nederland aangesloten is op een goede internetverbinding”, gaat Frissen verder. “Interessant is nu: wat doet men daarmee? Burgers kunnen hun rol pakken in alle fasen van het beleidsproces. In Nederland hebben we blijkbaar veel vertrouwen in de publieke diensten, want we zetten sociale netwerken nog lang niet zo uitvoerig in als in Engeland, de Verenigde Staten en Australië. Daar is het heel normaal om op internet bijvoorbeeld beoordelingen over ziekenhuizen, scholen, onderwijzers of artsen te geven. De Nederlandse overheden moeten zich ervan bewust zijn, dat zodra mensen het noodzakelijk vinden om hun mening te ventileren, zij dit ook zullen doen. Het toezicht op de publieke sector krijgt daarmee een ander karakter en dit kan tot een kwaliteitsverbetering leiden in de publieke dienstverlening. Bij alles wat de overheid doet, moet zij dus rekening houden met de potentiële gebruikers van de diensten.”

Frissen benadrukt ten slotte de mooie kanten van de ontwikkelingen: “Er zijn krachtige, open netwerken ontstaan. Wanneer bestuurders bereid zijn te delen en zich open te stellen, dan krijgen ze daarvoor vertrouwen terug. Mocht er iets zijn dat je om goede redenen niet wilt delen, wees daarover dan ook eerlijk. Bij een goede communicatie wordt dat ook geaccepteerd. Neem zelf de ‘lead’, wees transparant tenzij je een goede reden hebt om het niet te doen, bijvoorbeeld in het kader van veiligheid. Maar communiceer daar dan ook over. Dan neemt het publiek je serieus.”

Sociale media en burgerparticipatie

Hoe kunnen gemeentebestuurders zich persoonlijk profileren door middel van sociale media als Twitter en LinkedIn? En op welke wijze kunnen gemeenten strategisch gebruikmaken van sociale netwerken om inwoners te betrekken bij beleid? Over deze en andere vragen rond de toepassingen van sociale media organiseren de projecten Actieprogramma Lokaal Bestuur en *In actie met burgers!* dit jaar diverse regionale bijeenkomsten.

Eén van deze bijeenkomsten vindt plaats in Bergen op Zoom op woensdag 28 september. 'Sociale media & burgerparticipatie' wordt samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten en de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten georganiseerd. De bijeenkomst is bedoeld voor gemeentebestuurders, maar ook andere geïnteresseerden zijn van harte welkom. Hoofdspreker is Alex Sheerazi, manager Communicatie van het project Noord-Zuidlijn in Amsterdam. Hij vertelt hoe de communicatie rond dit project op een vernieuwende manier is opgezet op het moment dat het project met allerlei

tegenslagen te maken had. Eén van de doelstellingen was het herstellen van het vertrouwen van de Amsterdammer door open, proactief en realistisch te communiceren met inwoners en betrokkenen.

Hierzijnwij.nu

Op de website Hierzijnwij.nu is de voortgang van het project en het boorproces te zien en kan via diverse sociale media gereageerd worden. Iedereen kan hier kritiek, opmerkingen, ideeën en suggesties kwijt, die ongecensureerd zichtbaar zijn. Het gebruik van sociale media is onderdeel van een koerswijziging en strategie

van de gehele organisatie rond de Noord-Zuidlijn.

Aanmelden

U kunt zich nog aanmelden voor de bijeenkomst in Bergen op Zoom op 28 september, zie daarvoor Actieprogramma.nl.

Publicatie over sociale media

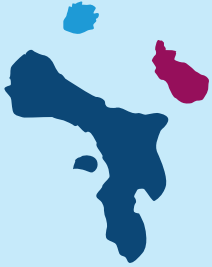
Dit najaar verschijnt speciaal voor gemeentebestuurders een publicatie van *In actie met burgers!* over sociale media. Ontwikkelingen op het gebied van sociale media en de veranderende samenleving worden afgewisseld met praktische tips. Alle gemeenten krijgen exemplaren toegestuurd. Ook zal deze publicatie beschikbaar zijn via de website Actieprogramma.nl.

Bij de activiteiten van het Actieprogramma BES hoort het ondersteunen bij de aanstelling van een eilandsgriffier, die de eilandsraden adviseert en ondersteunt. Met de eilandsraadsverkiezingen van 2 maart 2011 op de eilanden is ook de boedelscheiding tussen eilandsraad en bestuurscollege van kracht. Het Actieprogramma BES heeft eind maart jl. trainingen verzorgd over de betekenis hiervan in de praktijk voor het functioneren van de nieuwe eilandsraad, het bestuurscollege en de ambtelijke organisatie, binnen de bestuurlijke en culturele contexten van de eilanden. Prioriteit voor de drie eilandbesturen na de eilandsraadsverkiezingen is de invulling van de nieuwe griffiersfunctie. Hiermee is griffier Arthur van den Brink op Bonaire concreet aan de slag te gaan. Een korte terugblik op zijn activiteiten.

Griffier Overbetuwe ondersteunt Bonaire

De bestuurders van Bonaire staan voor de immense taak om de WoIBES (Wet openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba) te implementeren. Griffier Arthur van den Brink – zelf opgegroeid op Curaçao – heeft hen via het Actieprogramma BES gedurende de laatste twee weken van augustus ondersteund om

als eilandsraad een eigen weg te zoeken en een eigen effectieve manier van vergaderen te ontwikkelen. Verder adviseerde hij de eilandsraad bij het oprichten van een werkgroep dualisme en presidium en bij de zoektocht naar een eilandsgriffier die past bij Bonaire. In die twee weken zijn stevige stappen gezet.

De eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba (BES) hebben sinds 10 oktober 2010 de nieuwe status van 'bijzondere gemeenten'. Het Actieprogramma BES, een deelproject van het Actieprogramma Lokaal Bestuur, ondersteunt de eilandbesturen bij de implementatie van het dualisme.

Als trainer heeft Van den Brink vooral informatie en kennis doorgegeven met als motto: *Boneiru ta skohe i dicidi* ofwel 'Bonaire kiest en beslist': "Zij weten immers wat echt nodig is. Ik ben er trots op dat ik even mocht helpen."

Ondertussen draait de werkelijkheid door en komen regelmatig bestuurlijke delegaties uit Nederland op bezoek. "Gezaghebber en eilandsraad hebben andere sores. Ingrijpen om te zorgen dat de stroom niet weer uitvalt. Monumenten en erfgoed die dreigen te vergaan. Maar vooral ook: zorgen dat de gewone Bonairiaan niet kopje onder gaat omdat alles duurder wordt", aldus Van den Brink.

Trainingsweek

In de laatste helft van september vindt opnieuw een trainingsweek plaats op de drie eilanden. Hierbij komen onder meer de rollen en functies van eilandsraad en bestuurscollege en hoe beide zich ten opzichte van elkaar verhouden, opnieuw aan de orde. En dan vooral aan de hand van opgedane praktijkervaringen en actuele kwesties. Op de bovenwindse eilanden is in diezelfde periode ook een vaardigheidstraining over vergader-technieken gepland.

Meer weten over Actieprogramma BES?

Kijk op Actieprogramma.nl/bes

Foto: Lola Lemmens

Arthur van den Brink is als griffier werkzaam in de gemeente Overbetuwe.

KORTE BERICHTEN

Praktijkvoorbeelden burgerparticipatie

Hoe benutten gemeenten de ideeën en denkracht van hun inwoners? Ruim twintig gemeenten gaven al gehoor aan de eerdere oproep van *In actie met burgers!* en stuurden actuele praktijkvoorbeelden in over onder andere wijkbudgetten, bezuinigen en de herinrichting van een speelterrein. Geeft u andere gemeenten ook een kijkje in uw keuken?

Alle praktijkvoorbeelden burgerparticipatie en het formulier voor het aanleveren van uw praktijkvoorbeeld zijn te vinden op Vng.nl/burgerparticipatie.

'College op vrijdag' en 'Raad op zaterdag'

Speciaal voor wethouders organiseert het Actieprogramma Lokaal Bestuur op vrijdag 7 oktober het regiocongres 'College op vrijdag' in Eindhoven. Samen met collega-wethouders uit de regio staat u stil bij het wethouderschap en werkt u op een informele manier aan uw professionalisering. Zaterdag 8 oktober is er voor raadsleden het regiocongres 'Raad op Zaterdag' in Arnhem. Hier kunnen raadsleden verschillende praktische en inhoudelijke workshops volgen. Op beide congresdagen staan kennis, vaardigheden, ontmoeting en inspiratie centraal. U kunt zich aanmelden via Actieprogramma.nl.

Raadgever 'Slagvaardig voorzitten'

Eind september verschijnt de Raadgever 'Slagvaardig voorzitten'. Deze uitgave geeft u enkele belangrijke regels, principes en tips hoe u als voorzitter bij kunt dragen aan een gezonde debat- en vergadercultuur binnen de raad en de raadscommissies. De serie Raadgevers van het Actieprogramma Lokaal Bestuur geeft beknopte en praktische informatie over onderwerpen waar raadsleden regelmatig mee te maken hebben.

Kijk voor een overzicht van alle Raadgevers op Actieprogramma.nl.

AGENDA

Bijeenkomst 'Sociale media en burgerparticipatie'
Bergen op Zoom | wo 28 september 2011

Jaarcongres Vereniging van Griffiers
Maastricht | vr 30 september 2011

Logeion-symposium 'Verbroken verbinding of in gesprek?'
Driebergen | do 6 oktober 2011

Regiocongres voor wethouders 'College op vrijdag'
Eindhoven | vr 7 oktober 2011

Regiocongres voor raadsleden 'Raad op zaterdag'
Arnhem | za 8 oktober 2011

Symposium 'De buurt verdient zich terug'
Amersfoort | vr 28 oktober 2011

Bijeenkomst 'Ben ik in beeld? Politiek in de media'
Sittard-Geleen | wo 2 november 2011

Workshop 'Sociale media' voor raadsleden
Harderwijk | do 3 november 2011

Raadsledenbijeenkomst 'Slimme verbindingen'
Albrandswaard | do 3 november 2011

Raadsledenbijeenkomst 'In de juiste rol en positie'
Groningen | di 8 november 2011

Jaarcongres Raadslid.Nu
Arnhem | za 12 november 2011

Raadsledenbijeenkomst 'Grip op beleid en bestuur'
Soest | ma 21 november 2011

Dag van de Wethouder 2011
Deventer | wo 23 november 2011

Bijeenkomst 'Jeugd & participatie'
Haarlem | wo 23 november 2011

**Meer informatie en aanmelden:
Actieprogramma.nl**

www.twitter.com/actieprogramma

www.facebook.com/actieprogramma

COLOFON

Actieprogramma Lokaal Bestuur
Postbus 30435
2500 GK Den Haag
T 070 373 80 20
E actieprogramma@vng.nl
www.actieprogramma.nl

Projectteam | Roelie Lenten (projectleider), Anneke Gossen, Geertrude Haasnoot, Lola Lemmens, Hanna Pak, Valérie de Ridder
Eindredactie | Son & Co (Sonja Ammerlaan)
Ontwerp en lay-out | Ontwerpwerk, Den Haag
Druk | SDU Uitgevers, Den Haag